

LAPS
Gerrit Rietveld Academie
www.laps-rietveld.nl

[PDF](#)

5.06.2013 - 13.00-18.00

Symposium Alzheimer and Architecture

“Enjoyment does not require memory.”

In het Deltaplan Dementie dat onlangs is gestart door de overheid wordt de ernst van de ziekte van Alzheimer en de druk die deze legt op ons zorgstelsel en de maatschappij eindelijk erkend. Onderzoek naar genezing heeft prioriteit, maar tot we dat kunnen is het verzachten van het verloop van de ziekte en de kwaliteit van leven voor patiënten en dierbaren minstens zo belangrijk. De huidige zorgomgeving is daar vaak onvoldoende toe in staat.

Mensen met de ziekte van Alzheimer verliezen steeds meer cognitieve functies, zoals geheugenfuncties maar ook het vermogen om te kunnen communiceren. Dit werkt depressiviteit en frustratie in de hand, en de ‘standaard’ zorgomgeving, die toch al onder hoge druk staat, kan hier minder goed op inspelen. We moeten dus op zoek naar alternatieven voor beleving en communicatie.

Wat mensen met de ziekte van Alzheimer wèl kunnen is zien, horen, voelen, ervaren en beleven – met de zintuigen, op en in dat moment. De beleving van hun omgeving en de effecten daarvan op het emotionele leven van mensen wordt van doorslaggevende betekenis. Mensen met de ziekte van Alzheimer gaan op een heel instinctieve, emotionele manier met hun omgeving om, waarbij de zintuiglijke waarneming de leidraad is. Bijvoorbeeld de neiging die alle mensen hebben om naar het licht toe te lopen, de manier waarop het daglicht en de luchtvochtigheid ons vertellen welk seizoen het is, het effect van een zacht dempend materiaal ten opzichte van een kaatsend vlak. Noodzakelijk is dus het zeer zorgvuldig ontwerpen met veel aandacht voor de zintuigen, en dan met name de tast.

Materialen en ruimte vormen de schakel in de beleving van en nieuwe communicatie met mensen met de ziekte van Alzheimer. In dit symposium geven we aandacht aan wetenschappelijk onderzoek dat de link legt tussen de (tast-)zintuigen en emotionele beleving. Vervolgens koppelen we dit onderzoek aan het ontwerp van ruimte en objecten in relatie tot de ziekte van Alzheimer. Deelnemers gaan vervolgens zelf aan de slag met deze materie in een workshop rondom materiaal en tactiliteit – dus niet alleen luisteren maar ook zelf ervaren. We sluiten af met een borrel en gelegenheid tot het bekijken van de materiaalexpositie van Materia rond dit thema.

Datum: 5 juni 2013

Tijd: 13.00-18.00

Locatie: Materia Amsterdam, Pedro de Medinalaan 1B, Amsterdam

Kosten: 35 Euro

Mocht u bij dit symposium aanwezig willen zijn dan kunt u zich via deze [link](#) opgeven.

PROGRAMMA

12.45: Inloop seminar

13.00: Welkom door Julia Foekema, Syntens

13.05: 'Samenleven....met dementie' door Myrthe Hooijman, Syntens

13.20: 'Het brein als netwerk' door dr. Betty Tijms, postdoctoraal onderzoeker bij het VUmc Alzheimer Centrum

13.40: 'Het gaat er niet om hoe oud je wordt, het gaat erom hoe je oud wordt' door Henri Snel, architect en onderzoeker op het gebied van Alzheimer en Architectuur

14.00: Start workshop

15.15: Pauze

15.45: 'Haptische waarneming van materiaal, vorm en ruimte' door Dr. Wouter M. Bergmann Tiest, onderzoeker bij de VU op het gebied van tastzin, in het bijzonder naar de waarneming van materiaaleigenschappen op de tast

16.10: 'Het Intuïtieve Huis' door Caro van Dijk, architect en onderzoeker naar leefomgevingen voor mensen met de ziekte van Alzheimer

16.30: Terugkoppeling workshop

17.00: Borrel

Over de sprekers en hun presentaties:

Dr. Betty Tijms

Doctoraal onderzoeker bij het VUmc Alzheimer Centrum in Amsterdam.

Het brein is een complex orgaan, waarbij functie wordt bepaald door de manier waarop verschillende hersengebieden met elkaar communiceren, zoals in een netwerk. Zij richt zich op het beter begrijpen van netwerkverstoringen bij de ziekte van Alzheimer.

Henri Snel

Architect, hoofd van de afdeling ArchitecturalDesign aan de Gerrit Rietveld Academie en researcher op het gebied van Alzheimer en Architectuur. Henri Snel is ook verbonden aan het Lectoraat Kunst & Publieke Ruimte (LAPS) en publiceert rondom het onderzoeksthema.

Zijn onderzoek is vooral gericht op het verbeteren van de leefomstandigheden van mensen met de ziekte van Alzheimer. De focus daarbij ligt op de Alzheimer cliënt in relatie tot tactiliteit en architectuur.

Website: alzheimer-architecture.com

Twitter: AlzheimerA

Dr. Wouter M. Bergmann Tiest

Hij heeft natuurkunde en sterrenkunde gestudeerd en promoveerde bij het Nationaal Instituut voor Ruimteonderzoek. In 2004 stapte hij over naar perceptieonderzoek, eerst aan de Universiteit Utrecht en sinds 2012 aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Daar doet hij onderzoek naar de tastzin, in het bijzonder naar de waarneming van materiaaleigenschappen op de tast, zoals de waarneming van ruwheid, indrukbaarheid, warmtegeleiding en wrijving, en naar het verband tussen waarneming en handbewegingen. Hij is (co-)auteur van meer dan 40 wetenschappelijke publicaties op dit gebied.

Caro van Dijk

Architect, Caro van Dijk Architectuur; zij werkt aan gezonde gebouwen die in (meer dan) hun eigen energie behoefte kunnen voorzien, maar ook in bredere zin inspelen op maatschappelijke behoeften. Sinds 2005 werkt Caro van Dijk aan ontwerp onderzoek naar leefomgevingen voor mensen met de ziekte van Alzheimer, dat ze hier presenteert onder de titel 'Het Intuïtieve Huis'.

Caro is zelfstandig architect en onderzoeker, en geeft als ontwerp docent les aan de TUDelft. Ze geeft regelmatig lezingen voor uiteenlopende (onderwijs) instellingen, en organiseerde diverse interdisciplinaire events om kennis in haar vakgebied te delen en te verbreden.

Website: www.carovandijk.nl

Syntens Innovatiecentrum

Syntens stimuleert ondernemingen zich duurzaam te vernieuwen en bevordert hiermee welvaart en welzijn in Nederland. Syntens maakt ondernemers bewust van de mogelijkheden die zij hebben om te innoveren en helpt ondernemers concreet om daarin stappen te zetten die leiden tot resultaat voor de onderneming. Het grote en persoonlijke netwerk van Syntens zoals kennispartners, ondernemers en brancheorganisaties strekt zich uit over de belangrijkste sectoren van de Nederlandse economie en is regionaal beschikbaar en toegankelijk. Door nieuwe verbindingen binnen dit netwerk te leggen, bijvoorbeeld tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers en kennisinstellingen, ontstaan innovaties die resulteren in nieuwe business.

Myrthe Hooijman en Julia Foekema zijn innovatie-adviseurs bij Syntens in de Healthsector.

Website: www.syntens.nl

Partners:

Syntens

Materia, inspiration centre

LAPS, Gerrit Rietveld Academie

Henri Snel, Alzheimer and Architecture

Caro van Dijk Architectuur

Voor wie: zorginstellingen, zorgverzekeraars, zorgvastgoed experts, architecten en ontwerpers

Related posts:

1. [Alzheimer Architecture](#)
2. [Symposium Rethinking Robert Smithson](#)
3. [Fieldwork: Marfa Symposium](#)